

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid sit fama & honor, & quomodo distinguantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

56
Res su-
perioris or-
dinis.

Secundò, Quia fama est res superioris ordi-
nis, quæ iuxta Regulam Caiet. & Nauari num-
quam est necessariò exponenda pro rebus inferi-
oris conditionis. Hinc enim fit, vt homo etiam
infimæ sortis non teneatur vitam exponere pro
maximis thesauris restituendis, vel fama, etiam
illustris hominis, reparanda.

Tertiò, Quia fama apud homines pecunia non
solet æstimari: & si quis eam sic æstimaret, præ-
optando pecuniam famæ, contra rectam ratio-
nem faceret; *melius enim est nomen bonum, quam
diuitia multa*, vt habetur Proverbiorum 22. quo
fit, vt etiam ad perfectionem pertineat pecu-
niarum renuntiatio; non tamen famæ & boni no-
minis; cum hæc ad ædificationem proximi, & rec-
tam officij administrationem pertineant. vide in-
frà cap. I. Dubit. I. 5.

Quartò, Quia quòd soli succedant legitimi,
legibus humanis est introductum; quæ non vi-

dentur obligare, sed omnino cessare, quando im-
minet tale dispendium.

Aduerte autem Primò, nos loqui de muliere
honestæ conditionis, & quæ pro tali passim habe-
tur: hæc enim propriè est bonæ famæ. Nam si su-
specta sit, vel adeò vilis, vt ipsius fama prudentum
iudicio parui sit pretij; putarem locum habere
posse sententiam Soti, famam iudicio prudentum
esse componendam cum æstimatione hereditatis:
quod tamen nõ admiserim de vera fama, qualem
honestæ conditionis & vitæ matrona possidet.

Secundò, si maritus sit vir valde bonus &
prudens, & pariter filius, ipsique rem silentio sint
compressuri, neque ideitò mulierem ofuri, aut
probris vexaturi; non censebitur se infamare,
quamuis crimen illis detegat. Vnde si hæ circum-
stantiæ adsint, & simul sit certa spes damni auer-
tendi, (quod sanè rarissimum est) tenebitur se
ipsa prodere.

C A P V T V N D E C I M V M.

De iniuriis famæ & honoris, per detractionem & contume-
liam, de quæ necessaria restitutione.

Completitur Dubitationes 27.

DUBITATIO PRIMA.

Quid sit fama & honor, & quo modo distinguantur.

Fama.

R

ESPONDEO, Iurisperiti sic de-
finiunt: *Fama est illa se dignitatis
status, legibus & moribus compro-
batus.* Ita habetur L. Cognitionū.
5. 7. de extraord. cognit. sed hinc
tantum bona fama describitur.

In genere sic describi potest: *Fama est multorum
existimatio de vita & moribus alterius.* Sermo etiam
de hisce & rumor, fama dici solet, nempe à
fando. sed potissimum consistit in ipsa opinione
& iudicio interno; estque duplex, *Bona, Mala.*

In quibus
fama bona
sua sit.

Nos hic solum de bona agimus, quæ potissimum
consistit in opinione virtutis & sapientiæ (in
quibus etiam intelligo functiones ex his procedentes);
hæc enim duo sunt propria hominis bona,
ob quæ sola est laude dignus; secundariò au-
tem in opinione ingenij, eloquentiæ, nobilitatis,
roboris, pulchritudinis, potentiæ, opum, & si-
milium; quæ etiam magni æstimantur apud ho-
mines, qui & famam ex hisce quarunt.

Honor.

Honor autem nihil est aliud, quam *testificatio
quædam excellentiæ alterius.* vt docet D. Tho. q. 103.
art. 1. ad 2. immediatè tamen est testificatio no-
stræ opinionis, de excellentiæ alterius, cum qua-
dam nostri submissione; & mediatè, ipsius excel-
lentiæ, nam signa externa immediatè significant
nostros conceptus & affectus; mediatè res ipsas.

Dupliciter
exhibetur.

Hoc autem fit vel verbis, vel signis. Verbis, vt
quando quis alterum honorificè compellat, vt sa-
pientem, eximium, magnificum, clarissimum, &c.
Signis, vt genuflexione, corporis inclinatione,
cessione primi loci, erectione statuæ, &c. qui enim
cupiunt honorari, nihil aliud optant, quam talia
signa suæ excellentiæ exhiberi.

Excellentia autem, quam respicit honor, po-
tissimum consistit in sapientia & virtute (quæ
etiam sanctitas dicitur); hæc enim habent præci-
puam excellentiam. Deinde etiam in aliis perfe-
ctionibus & dignitatibus vel moralibus, vel rea-
libus à Deo communicatis, siue mediante ratio-
ne naturali, siue supernaturaliter. Sic potestas,
quæ est in Principibus Ecclesiasticis & sæculari-
bus, & quæ in Sacerdotibus, est honoranda; quia
est communicatio quædam diuinæ potestatis; di-
gnitas quoque principij, seu causæ, quæ est in pa-
rentibus: denique omnis perfectio rationalis na-
turæ; quia est participatio quædam perfectionis
diuinæ, est aliquo modo ratio honorandi, si ni-
hil aliud impediatur. Quod addo, propter *dæmones
& damnatos*: qui quia in malo obdurati, & om-
ni ignominia digni, nullo honore sunt afficien-
di. Denique id quod singularem quemdam ordi-
nem, vel vt effectus, vel vt instrumentum ad hæc
perfectiones haber, etiam est ratio honorandi.
Sic nobilitas & diuitiæ honorantur: nobilitas,
quia ex præclarè gestis orta est; diuitiæ, quia ad
opera præclara facultatem præbent, suntque vir-
tutis instrumentum.

3
Excellentia
in quibus
consistat.

4

Ex his patet differentia honoris & famæ. nam
fama est opinio virtutis, sapientiæ, & rerum
præclarè gestarum alterius: honor autem est te-
stimonium excellentiæ. Fama igitur consistit in
interna opinione; & dum exit in opus externum,
dicitur laus, vel vituperatio: honor autem con-
sistit in externa significatione nostræ æstimati-
onis de excellentiæ alterius, & submissionis no-
stri. vnde supponit opinionem excellentiæ, & in-
tentionem exterius per aliquod signum eam te-
standi.

5
Discrimen
honoris &
fama.

standi, (in quo signo consistit honor) idque idem, quia hoc excellentiæ est debitum. Hinc fit ut honor sit excellentius quid, quam fama: nam includit famam, seu opinionem excellentiæ, & præterea eius testificationem & manifestationem. Vnde merito Aristoteles lib. 4. Ethic. cap. 3. docet, *honorem esse maximum inter bona externa; cuius signum est, quia, ut ipse ait, Principatus & divitiæ, propter honorem sunt optabilia. sed de his plura infra cap. 36. Dub. 1. & 2.*

DVBITATIO II.

Quid sit detractio.

D. Thom. quæst. 37. art. 1.

6 **R**espondeo, est aliena fama occulta & iniusta demigratio seu violatio. Ita ab omnibus passim DD. definitur solet. Vbi adverte, duo requiri ad detractioem. Primò, ut aliquid dicatur, vel eo modo dicatur, ut alicuius famam & existimationem, quam possidet in animo alterius; cuius extinguere aut minuere valeat. Secundò, ut fiat occultè, saltem iuxta intentionem dicentis: si enim quis in præsentia alterius, famam detrahere intendat, iam non erit simplex detractio, sed *contumelia*, quæ dicitur vel aliis signis in coram violat alterius honorem: ut patet ex D. Thoma q. 72. art. 1. Vnde dupliciter differt detractio à contumelia. Primò, quòd detractio directè lædat famam; contumelia autem honorem. Secundò, quòd detractio fiat occultè, seu in absentia, sicut furtum; iuxta illud Ecclesiastæ 10. *Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit*: contumelia autem potissimum fit in coram. sicut enim honor non exhibetur nisi præsentì, vel absentì tanquam præsentì; (desiderat enim is qui honorat, ut honorato innotescat & opinio, quam de illius excellentia habet, & testimonium, quod exhibet) ita contumelia non fit nisi præsentì, vel absentì tanquam præsentì. Vnde patet, detractioem ceteris paribus esse minus peccatum, quam contumeliam; tum quia minus bonum auferit; tum quia est minus contra alterius voluntatem. nam occultè & altero nesciente auferit famam, sicut fur pecunias; quod est signum, ipsum reuereri eum cui nocet. sed contumelia, quasi vi illata, honorem auferit scienti & actu renitenti, sicut raptor pecunias.

8 Notandum est, Detractionem fieri octo modis, ut colligitur ex D. Thoma: quatuor directè, & quatuor indirectè. Directè Primò, imponendo crimen falsum. Secundò, amplificando crimen verum. Tertio, pandendo crimen occultum. Quarto, sinistrè interpretando alterius factum: qui quartus modus, quatenus in animo alterius per tuam interpretationem lædis bonam opinionem quam ipse de proximo conceperat, vel ingeneras prauam; pertinet ad detractioem: ut verò in animo tuo sic iudicando temerè, proximo iniuriam facis; ad temerariū iudicium. Indirectè Primò, negando rectè facta, vel dotes alterius. Secundò, ea extenuando. Tertio, tacendo bona alterius eo loco & tempore, quo tuum silentium alij interpretabuntur tacitam vituperationem. Quarto, simulatè vel frigide laudando: ut quando quis simulat se velle laudare aliquem, & tamen nihil affert laude dignum. Nam ut Phaurinus apud Gellium lib. 19. Noctium Attic. cap. 3. ait, *Peius est frigide laudare, quam aperte reprehendere.*

DVBITATIO III.

Quale peccatum sit detractio.

D. Thom. art. 2. & 3.

Notandum est, Non esse detractioem, si quis seruato ordine correptionis fraternæ, patefaciat testibus vel Superiori crimen fratris ut emendetur; quia non est iniusta famæ læsio. Nam pro bonis superioris ordinis, licitè exponuntur bona inferiora; ut pecunia pro vita corporali, & fama pro salute spiritali. Ut autem sit detractio, requiritur ut iniuste fama lædatur, quod dupliciter fieri potest. Primò, directè intentione. Secundò, indirectè.

Nunc, Dico Primò, Si directè intendas famam alterius lædere, erit formalis detractio; ex genere suo peccatum mortiferum, grauius quidem furto, (quia lædit proximum in bono, quod pecunia est præstantius) sed leuius homicidio (quia illud bonum est minus præstans quam vita,) & leuius adulterio; quia adulterium triplicem malitiam continet: nempe contra bonum prolis, contra sanctitatem matrimonij, & contra ius coniugis, ut supra ostensum est.

Dixi, *ex genere suo*, quia ratione exiguitatis materiam, in qua quis intendit famam alterius lædere, potest esse veniale; ut si de industria aliquam paruum imperfectionem alterius narres.

Similiter, ratione materiam vel circumstantiarum fieri potest, ut aliquod furtum sit grauius aliqua detractioe, & aliqua detractio adulterio: infamate enim grauius aliquem Ordinem Religiosum, vel Prælaturam Ecclesiasticam, peius est peccato adulterij. Inter omnes detractioes ea est pessima, quæ fit per libellos famosos; tum quia ad plurimos permanat; tum quia ægerime potest aboleri, cum auctor nequeat prehendi. Vnde morte puniuntur & qui libellum famosum sparserint, & qui inuentum vulgauerint; ut patet L. vnica, C. de famosis libellis.

Dico Secundò, Quòd si non intendas lædere famam, sed ex quadam loquacitate narres peccata vel defectus alterius, est detractio materialis; quia læsio alterius non est directè volita: est tamen peccatum mortiferum, si id, quod narratur, grauius proximi famam lædat. Ratio est; quia etiam expressè non intendas lædere, tamen intendis implicite, dum vis illud vnde per se læsio sequitur.

Dico Tertio, Si id quod narratur, parum lædat, erit veniale. hinc fit Primò, ut narrare defectus veniales proximorum, nõ sit nisi veniale: ut docet D. Anton. p. 2. tit. 8. c. 4. & Silu. v. Detractio, n. 2.

Ratio est, quia cum nemo ferè ab his sit liber, non notabiliter lædunt famam; nisi forte conditio personæ talis esset, ut in ea huiusmodi defectus censeantur magni momenti; ut si quis diceret de viro graui & religioso, esse mendacem, id est, crebrò mentiri: nam dicere illum semel vel bis mentitum, non esset mortale; quia non ideò amitteret famam. Secundò, ob eandem causam ordinariè nõ est peccatum mortiferum, reuelare defectus naturales; (nisi inde aliquod notabile damnū sequatur) siue illi defectus sint animi; ut si dicas quempiam esse ignarum, parui iudicij, parui ingenij: siue corporis; ut esse cæcum, gibbosum, &c. Idem locum habet in defectibus natalium, ut si quis dicat esse filium Clerici, natum ex adulterio, & similia: ut defectus docet

10

Est peccatum mortiferum.

11

Libelli famosi.

12

13

Defectus veniales narrare.

14

Defectus naturales.

Natalium defectus.

docet

Detractio.

7
Differt à contumelia.8
Fit octo modis.